

08 אוגוסט 2019
ז' אב תשע"ט

סימוכין : 208-19

התייחסויות המשרד להערות ציבור - הנחיות להגשת בקשות להקלות בשפכי תעשייה

ביום 22.04.19 פרסם המשרד להערות הציבור, את הנחיות להגשת בקשות להקלות בשפכי תעשייה, עד ליום 03.06.19.
ביום 08.08.19, לאחר התייחסות להערות הציבור שהתקבלו, פרסם המשרד את הנחיות להגשת בקשות להקלות בשפכי תעשייה.
להלן טבלה המסכמת את התייחסויות המשרד להערות הציבור להנחיות :

#	התייחסות	סעיף	מענה המשרד
1.	סעיף 2 למסמך – תחת התת-כותרת של "תקנות המים (מניעת זיהום ים) (מתכות ומזהמים אחרים)" קיימת טעות לשונית בניסוח: צריך להיות "על אף האמור, רשאי הממונה על תקנות..." (למחוק: "מסמיכה את הממונה").	2	תוקן
2.	סעיף 4 למסמך – כתוב כי "המועד הקובע להגשת הבקשה הנו ביום הגשת המידע הנדרש במלואו בלבד". אנו מבינים כי הכוונה היא לא להחיל את ההגנה הזמנית שניתנת למי שהגיש בקשה (למשל, סעיף תקנות רישוי עסקים) (ריכוזי מלחים בשפכים תעשייתיים), (התשס"ג-9103), ככל שהבקשה שהגיש המפעל אינה רצינית וכל מהותה היא רצון לקבל את ההגנה מבלי לספק מידע מהותי הנדרש לבחינתה. עם זאת, אם מפעל הגיש בקשה רצינית הכוללת מידע מהותי (שזו הנורמה) – אין זה סביר לשלול ממנו את ההגנה, רק מפני שהמשרד סבר כי נדרשים לו פרטים נוספים (שאוילי חלקם לא מצויים בידי המפעל). ברירת המחדל צריכה להיות כי המועד הקובע הוא הגשת הבקשה, אלא אם כן הגיע הרגולטור למסקנה כי הבקשה לקויה מיסודה וכל כוונתה לצאת ידי חובה.	4	תוקן כך שהמועד הקובע להגשת הבקשה הינו ביום הגשת המידע הנדרש לשלמות הבקשה.
3.	התקנות מסדירות את התנאים בהם מפעל נדרש לעמוד על מנת לקבל הקלה. מדובר בחקיקה משנית, אשר גוברת על הנחיות פנימיות, כגון המסמך שבנדון. לפיכך, הרגולטור נדרש לשקול אך ורק את השיקולים הקבועים בתקנות, ואין הוא יכול לשקול שיקולים נוספים שאינם מנויים בתקנות, כגון "פעולות נוספות שהמפעל יכול לנקוט בהן על מנת להפחית את ריכוזי המזהמים בשפכיו". זהו שיקול זר, שאינו נמנה בתקנות שונות, ולפיכך אינו יכול לבוא בחשבון בבחינת הבקשה.	6	תוקן כך שנבדק האם המפעל משתמש בטכניקות מיטביות זמינות למניעה, הפחתה וסילוק המזהם. וזאת כפי שנדרש בתקנות. בכל מקרה, הכוונה הייתה לוודא שהמפעל משתמש בטכנולוגיה מיטבית, כך שעושה ככל שביכולתו להפחית את המזהמים. לא מדובר בשיקול זר, אלא בשיקול רלוונטי ביותר.
4.	כמו כן, במסמך נכתב כי "בקשה להקלה עבור ריכוזים גבוהים באופן חריג" ידחו על הסף. הדבר נוגד את הדין המנהלי, הקובע כי רשות חייבת לשקול, בלב פתוח ונפש חפצה, כל בקשה שמוגשת, בהתאם לנסיבות הקונקרטיות שעל הפרק. לא ניתן לקבוע כלל גורף שבקשה ב- "ערכים גבוהים" תידחה, שכן המשרד נדרש	6	תוקן. בנוסף נציין שכל מענה (דחיה/קבלה) מנומק ואין צורך לציין זאת בהנחיות להגשת בקשה.

#	התייחסות	סעיף	מענה המשרד
	להפעיל את שיקול דעתו ולשקול בכובד ראש כל בקשה בהתאם לנסיבות הקונקרטיות, ואין זה משנה אם הבקשה היא לריכוזים גבוהים, לדעת הרגולטור. לפיכך, יש למחוק משפט זה. למען הסר ספק, גם נציין כי כל דחייה של בקשה צריכה להיות נומקת, בהתאם לדין המנהלי, ולא ניתן לדחות בקשות על הסף ללא הסבר מקצועי נאות.		
5.	אנו סבורים שהתקופה הרלוונטית לכל המסמכים הרלוונטיים היא תקופה של שנה בלבד, ולא שנתיים (ראו הערתנו בהערות הכלליות).	6	אנו סבורים שיש לפרט את תוצאות הדיגומים מהשנתיים האחרונות (ולא רק שנה) כדי לבחון ולראות האם יש שוני עונתי. בנוסף נציין שעל המפעלים לשמור את תוצאות הדיגומים למשך 3 שנים לפחות.
6.	"קבלת החלטה ומתן מענה למפעל": בסיום הסעיף רשום כי קבלת החלטה ניתנת לאחר קבלת חוות דעת ממחוז המשרד להגנת הסביבה, היחידה הסביבתית ו/או תאגיד המים והביוב הרלוונטי; נבקש להסיר את הדרישה להתייעצות עם תאגיד המים והביוב הרלוונטי. התאגיד הינו גוף כלכלי, שהכנסותיו יגדלו מאוד ככל שבקשה לא תאושר. לכן, רצוי שבעת קבלת ההחלטה לא יהיו מעורבים גופים שעלולים לפעול משיקולים זרים. סמוך ובטוח כי למחוז הרלוונטי במשרד להגנת הסביבה קיימת התמונה המלאה על מנת למסור את ההמלצה לממונה.	6	אנו סבורים שיש לשקול את חוות הדעת של התאגיד אליו מוזרמים השפכים טרם קבלת ההחלטה, שכן הם הגורם האחראי על תקינות מערכת הביוב. כמובן שבסופו של דבר ההחלטה נתונה לנותן האישור או הממונה לפי העניין.
7.	דרישת הנתונים להגשה על ידי התעשייה, במסגרת הבקשה, נרחבת הרבה יותר ביחס לכל ההקלות, ובפרט מנוהל הבקשה הקודם של המשרד להקלה בחריגות ערכי מלחים בשפכי מפעלים משנת 9112 ("הנוהל הקודם"). יש פשט הליכים ככל הניתן ולבחון עד כמה הנתונים הנדרשים נדרשים לבחינת הבקשה להקלה בפרמטרים השונים לצד יכולת המפעל לספק נתונים אלה (למשל בקשה של דוחות שפכים של שנתיים אחרונות בעוד ששנה די בה כדי לייצג את איכות שפכי המפעל. נציין שבנוהל הקודם הבקשה הייתה לשנה האחרונה בלבד.	כללי	מטרת ההנחיות לייצר קריטריונים ברורים בדבר אופן הגשת בקשות להקלות בריכוזי פרמטרים ומזהמים שונים בשפכי תעשייה, לשם יעול תהליך בדיקת הבקשות וקבלת החלטות מיטביות. הנחיות עדכניות אלה יחליפו את הנוהל הקודם לשם השגת המטרה. בנוסף, אנו סבורים שיש לפרט את תוצאות הדיגומים מהשנתיים האחרונות (ולא רק שנה) לבחינת שינויים עונתיים באיכות השפכים. בנוסף נציין שעל המפעלים לשמור את תוצאות הדיגומים למשך 3 שנים לפחות לפי תנאי רישיון העסק.
8.	יש לחדד ולהדגיש כי הרגולטור מחויב לשמור על סודיות הנתונים של החברות. מדובר בנתונים סודיים ביותר, ומן הראוי כי הרגולטור יתחייב לסודיות כלפיהם.	כללי	ההקלות ניתנות בכפוף ובמסגרת סמכויות הגורמים המקצועיים במשרד. עובדי המשרד המקבלים לידיהם מידע במסגרת מילוי תפקידם מחויבים לעשות בו שימוש רק במסגרת תפקידם ועל פי כל דין, וחלים עליהם לעניין זה חוק העונשין, תשל"ז-1977 והוראות התקשי"ר. לאור האמור אין מקום להתחייבות מסוג זה.
9.	סעיף 3 (פעילות המפעל): ממליץ להוסיף שורה לגבי קיום עונתיות בייצור.	נספח 1	הוסף
10.	סעיף 5 (התפלגות צריכת המים): את הצריכה לתהליכי הייצור, ממליץ לפצל למי תהליך/אריזה (הנשאר	נספח 1	טבלה 5 מפרטת את צריכות המים וטבלה 6 מפרטת את זרמי השפכים. ההפרש

#	התייחסות	סעיף	מענה המשרד
	במוצר), ומים הנצרכים לשיטופות.		בינהם הולך למוצר או מתאדה.
11.	סעיף 6 (זרמי שפכי המפעל): ממליץ להוסיף שורה נוספת למידע על כמויות מפונות אל מחוץ למפעל.	נספח 1	בטבלה זו יש לפרט את השפכים זרמי השפכים הקיימים במפעל. הוספנו עמודה של יעד ההזרמה של כל זרם (ביוב או פינוי)
12.	לגבי שפכי המטבח, מומלץ להיות עקביים עם המידע בפרק הקודם על התפלגות צריכת המים, שם נדרשה הצריכה לשימושים סניטריים הכוללת מן הסתם את הצריכה במטבח.	נספח 1	שפכי מטבח הם סניטרים למעט שאם מקורם במטבח – לפי טיבם וכמותם לא נדרש לגביה טיפול מקדים לפני כניסתם למערכת הביוב
13.	סעיף 7 : בהמשך לתרשים הסכמתי על מערך שפכי המפעל, מומלץ להוסיף דרישה לעריכת מאזן מים שפכים.	נספח 1	אנו עורכים את המאזן על סמך הנתונים בבקשה.
14.	נספח 1 למסמך: פרטים כללים להגשת הבקשה. סעיף 5: התפלגות צריכת מי רשת, סעיף 6 זרמי שפכי המפעל; יש להוסיף לטבלאות אפשרות לציון האם הכמויות המצוינות מבוססות על הערכות, או, האם הכמויות נמדדות בפועל. במקרים רבים אין במפעל מערכת מדידה עבור הזרמים השונים, ולכן כמויות הזרמים השונים נמסרות כהערכה.	נספח 1	הוסף לסעיפים עמודת שיטת חישוב (מדידה/חישוב/הערכה)
15.	סעיף 1.2 (מערכות אוסמוזה הפוכה): לגבי הכימיקלים לשיטפה וטיפול קדם, ממליץ להסתפק במידע אם קיים ריכוך מים למי ההזנה ומה צריכת המלח לריענון המרכז. השאר לדעתי מיותר ומסרב את הסעיף.	נספח 2	אנו סבורים שהמידע הנדרש נחוץ לקבלת החלטה.
16.	סעיף 1.3 (דודי קיטור): ממליץ לדרוש את הצריכה של כל תוסף ולא רק אלו המכילים מלחים.	נספח 2	תוקן
17.	סעיף 1.4 (מגדלי קירור) : כנ"ל.	נספח 2	תוקן
18.	סעיף 2 (כימיקלים המשמשים בתהליכי הייצור והניקיון): ממליץ להפריד לאלו שמשמשים לייצור ולאלו שמשמשים לניקיון. לאלו שמשמשים בייצור לבקש לדעת האם הם נשארים במוצר, או שמסולקים (במלואם או חלקם) לשפכים. כמוכן, לבקש לדעת מה ריכוז מרכיב המלח בכימיקלים, בנוסף לצריכה הכמותית של הכימיקלים.	נספח 2	את זה יש לפרט בעמודה " כיצד מגיע לשפכי המפעל" ובנוסף הוספה עמודה לגבי ריכוז המלח בכימיקל.
19.	סעיף 3.2 (כימיקלים במתקן קדם טיפול): ממליץ לבקש לדעת מה ריכוז מרכיב המלח בכימיקלים, בנוסף לצריכה הכמותית של הכימיקלים.	נספח 2	הוספה עמודה לגבי ריכוז המלח בכימיקל
20.	סעיף 4: (פירוט מקורות נוספים): ממליץ להוסיף אחרי סעיף זה דרישה למאזן מלחים כניסה לעומת יציאה.	נספח 2	אנו עורכים את המאזן על סמך הנתונים בבקשה.
21.	סעיף 1.1 – יש להוסיף טבלה נוספת עבור "מערכות לריכוך מים אחרות". הטבלה המוצעת היא מוגבלת, ולא נותנת מקום לגמישות ולאפשרויות ריענון קולונות לריכוך מים שלא באמצעות מלח (למשל באמצעות חומצה ובסיס).	נספח 2	תוקן
22.	בקשת הקלה בריכוזי מלחים לפי תקנות ריכוזי מלחים סעיף 5: "...פירוט אמצעים ופעולות שננקטו לצמצום ריכוזי המלחים בשפכי המפעל" ב סעיף זה קיימים תאים מוכתבים למילוי עבור פעולות שננקטו. יש להוסיף	נספח 2	עודכן בהתאם סעיף 5.8

#	התייחסות	סעיף	מענה המשרד
	תא נוסף בשם: "פעולות נוספות שננקטו להפחתת ריכוז המלחים בשפכים." ובו יוכלו מפעלים לפרט פעולות שביצעו שאינן תחת 7 הקטגוריות שצוינו בטופס		
23.	סעיף 1: (כימיקלים המשמשים בתהליכי הייצור והניקיון): ממליץ להפריד כפי שמתואר בהערה לסעיף 2 נספח 2, ולהוסיף את הריכוז בנוסף לצריכת החומר.	נספח 3 הוסף	
24.	סעיף 2.2 (כימיקלים במתקן הטיפול): ממליץ לבקש לדעת את הריכוז בנוסף לצריכה.	נספח 3 הוסף	
25.	סעיף 3: (פירוט מקורות נוספים): ממליץ להוסיף אחרי סעיף זה דרישה למאזן הפרמטר/המזהם בכניסה לעומת יציאה.	נספח 3	אנו עורכים את המאזן על סמך הנתונים בבקשה.
26.	סעיף 1: (כימיקלים המשמשים בתהליכי הייצור והניקיון): ממליץ להפריד כפי שמתואר בהערה לסעיף 2 נספח 2, ולהוסיף את הריכוז בנוסף לצריכת החומר.	נספח 5 הוסף	
27.	סעיף 2.2 (כימיקלים במתקן הטיפול): ממליץ לבקש לדעת את הריכוז בנוסף לצריכה.	נספח 5 הוסף	
28.	ממליץ להוסיף בקשה לעריכת מאזן לפרמטר (סולפטים/סולפידיים) בכניסה לעומת היציאה.	נספח 5	אנו עורכים את המאזן על סמך הנתונים בבקשה.
29.	נספח 5 למסמך: מידע נדרש לבקשת הקלה בריכוזי סולפיד מומס סולפאט לפי כללי שפכי מפעלים; סעיף 2: "פירוט אמצעים ופעולות לצמצום ריכוזי סולפיד מומס ו/או סולפטים בשפכי המפעל". בתת סעיף, 2.5 נדרשת גשת בדיקת היתכנות טכנו-כלכלית לטיפול בסולפידיים בשפכי המפעל (חמצון עם מי חמצן, אורור, שיקוע עם מלחי ברזל) ... בדיקה טכנו-כלכלית הינה בדיקה הנדסית מעמיקה מאוד, המחייבת עבודת מהנדס ועולה כסף רב (הכנת מסמכים שכאלה תכביד מאוד על התעשייה, ובעיקר על מפעלים קטנים). מוצע לשנות את נוסח סעיף זה ל: בדיקת חלופות טכנולוגיות לטיפול בסולפידיים, לרבות עלויות הקמה ותפעול של כל חלופה, ולרבות השוואת ההיבטים הסביבתיים של כל חלופה.	נספח 5	זו הכוונה בבדיקת היתכנות טכנו-כלכלית-הוברה בנוסח